

СТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ АВТОКЕФАЛЬНОЇ ПОМІСНОЇ ЦЕРКВИ: ДИСКУРС НА ТЕЛЕВІЗІЙНИХ КАНАЛАХ

Автори:

стажери-аналітики Фонду «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва

Георгій Бушуєв, Тетяна Нагірняк, Сергій Шаповалов

Після того, як Президент України Петро Порошенко та Верховна Рада України підтримали звернення до Патріарха Константинопольського Варфоломія про необхідність надання Україні Томосу (указу) про створення Української автокефальної помісної православної церкви, проблема визнання права України мати незалежну, загальновизнану православну церкву набула значного висвітлення на українському телебаченні, що своєю чергою спричинило інформаційне протистояння між прихильниками та критиками ідеї автокефалії.

При висвітленні процесу надання автокефалії Українській православної церкві в період з 17 квітня по 16 червня використовувались наступні тези:

Позиції прихильників	Позиції противників
<ul style="list-style-type: none">• Автокефалія є не тільки релігійним питанням, але й геополітичним (незалежність від Росії)• Москва та її агенти священники РПЦ всіляко намагатимуться зірвати процес надання автокефалії• Автокефалія не означає створення державної церкви• Автокефалія – це повернення до витоків християнства на Русі (історична справедливість)• Автокефалія – запорука об'єднання українського народу/церкви	<ul style="list-style-type: none">• Політики займаються релігійними питаннями замість вирішення нагальних проблем• Автокефалія поглибить розкол (у суспільстві, церкві)• Автокефалія це передвиборча інтрига Порошенка• Порошенко не зможе здобути автокефалію• Автокефалія – втручання у церковні справи

«5 канал». Найбільш вживаними тезами для 5-го каналу при висвітленні процесу отримання автокефалії були твердження, що автокефалія є не лише релігійним питанням, а й геополітичним, а також підкреслювалось, що створення незалежної від Москви церкви є важливою умовою для розбудови незалежної держави. Частою є апеляція до автокефалії як запоруки державної безпеки. Також акцент було зроблено на позбавленні церковної залежності від Москви та відновленні історичної справедливості.

ТРК «Україна». Найбільш вживаною тезою у сюжетах цього телеканалу стала апеляція до автокефалії як геополітичного питання, з особливим акцентом, що це забезпечить утвердження української державності та цілковиту незалежність від Москви. В ефірі наголошувалося, що єдина помісна церква виступить консолідуючим фактором для українського народу. Негативні тези щодо автокефалії зводилися до аргументів, що автокефалія лише посилить розкол у суспільстві та церкві і спроби її отримання є втручанням держави у церковні справи, яке не матиме результатів.

«Перший Національний» приділив процесу надання автокефалії відносно небагато уваги. Поширюючи позицію прихильників надання автокефалії, що висвітлювалась з використанням тез про автокефалію як запоруку для об'єднання народу, церкви та національної безпеки, особливо в умовах війни з Росією. Окрім цього, висвітлюється аргументи противників автокефалії, які стверджують, що спроби президента отримати Томос – це лише передвиборча кампанія, і ці втручання у церковні справи є нелегітимними та неефективними.

«112 Україна». За період з 17 квітня до 16 червня у сюжетах 112-го телеканалу події навколо створення автокефальної церкви в Україні були згадані 12 разів. Основним позитивним повідомленням став меседж про те, що питання української церкви перестало бути лише релігійним питанням, а стало питанням геополітики та незалежності України від Росії. Зазначалося, що єдина церква є прагненням усього народу та у майбутньому стане запорукою його єдності. Телеканал також висловлював думку про те, що звернення до Вселенського патріарха є політичним піаром з боку Президента, а також втручанням держави у церковні справи.

ICTV. Телеканал ICTV в поданий період найбільш активно висвітлював події щодо створення автокефальної церкви в Україні. За змістом кількісно переважали повідомлення, що цитували думки прихильників автокефалії. Повідомлень, у яких наводилися думки противників автокефалії, було у рази менше.

СТБ. На телеканалі СТБ процес надання автокефалії українській церкві згадувався 7 разів. Необхідність автокефалії обґрунтовувалася російською агресією, а також зазначалося, що створення єдиної церкви не означає, що вона буде

державною, а віряни й надалі матимуть вільне право вибору щодо храмів та церковних юрисдикцій. Було відображено думки й противників даної ідеї, котрі вважають звернення до Вселенського патріарха втручанням держави у справи церкви.

1+1. В досліджуваний період на телеканалі 1+1 тема автокефалії порушувалась 14 разів. Здебільшого телеканалом поширювалась теза про необхідність надання Україні автокефалії як запоруки незалежності від Росії та про те, що Україна має право на власну православну церкву як нащадок Київської Русі. Також поширювалося застереження про можливість російського втручання в процес створення помісної церкви в Україні.

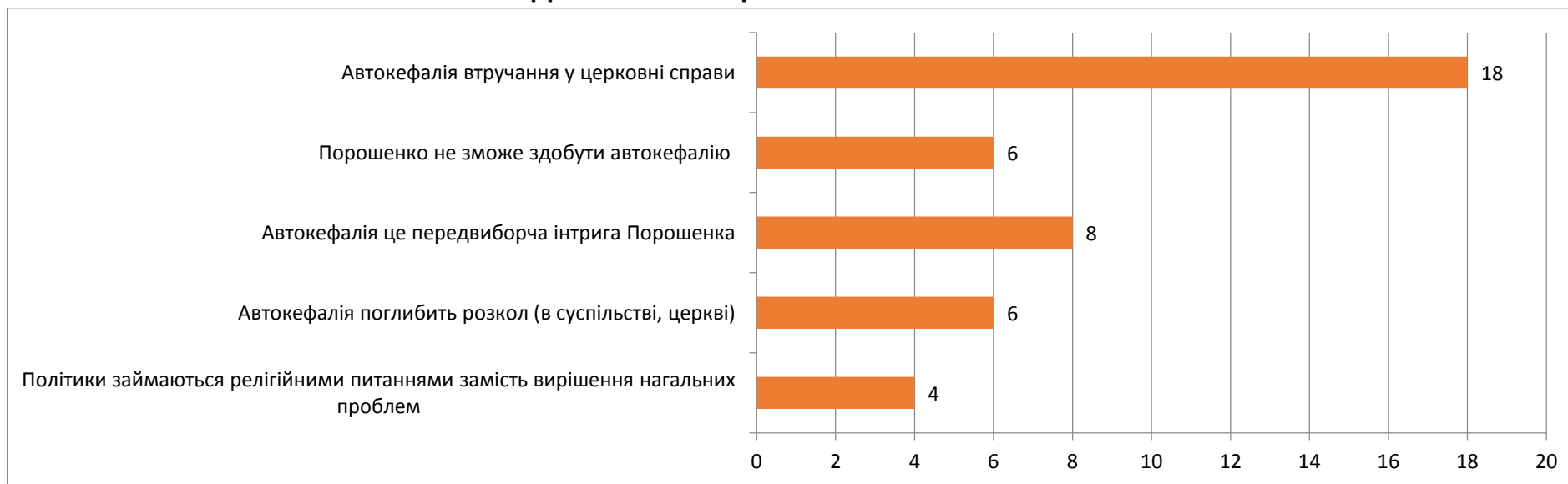
ТК Інтер. З 17 квітня по 16 червня на Інтері автокефалія згадувалась 21 раз, де вона здебільшого зображувалася в негативному світлі. Провідними тезами телеканалу стали твердження про те, що автокефалія поглибить розкол у суспільстві, що це втручання політиків у церковні справи, що президент не зможе домогтися реалізації ідеї автокефалії та що автокефалія це елемент передвиборчої гри Президента Порошенка.

Загалом, лідером у процесі висвітлення автокефалії з позитивного боку став телеканал ICTV (19 позитивних згадок), а найбільш активним у негативному висвітленні цього процесу став ТК Інтер (18 негативних згадок). Найменший інтерес до висвітлення процесу надання автокефалії у випусках новин приділили СТБ (7 згадок) та UA:Перший (6 згадок). Найбільш популярною тезою на захист автокефалії став меседж про отримання автокефалії як запоруки незалежності (43 згадки), найбільш поширеною антитезою – те, що звернення політиків про надання українській церкві Томосу про автокефалії є втручанням держави у церковні справи (18 згадок). Пік згадувань про автокефалію у новинних сюжетах на українських телеканалах припадає на кінець квітня, а вже після 3 червня ця тема в новинах на вищезазначених телеканалах не згадувалась.

КІЛЬКІСТЬ ЗГАДУВАНЬ ПОЗИЦІЙ ПРИХИЛЬНИКІВ АВТОКЕФАЛІЇ НА ТБ

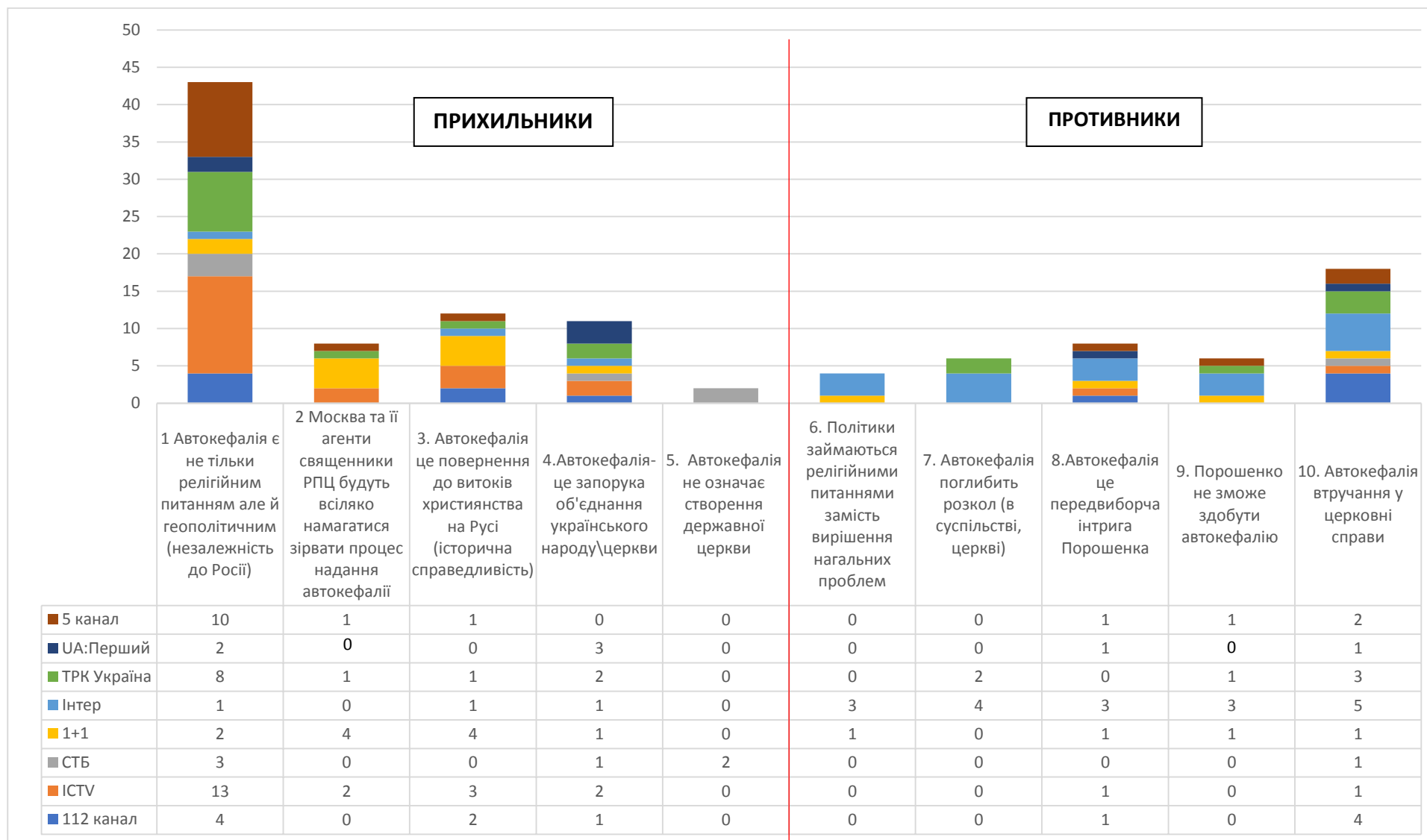

КІЛЬКІСТЬ ЗГАДУВАНЬ ПОЗИЦІЙ ПРОТИВНИКІВ АВТОКЕФАЛІЇ НА ТБ

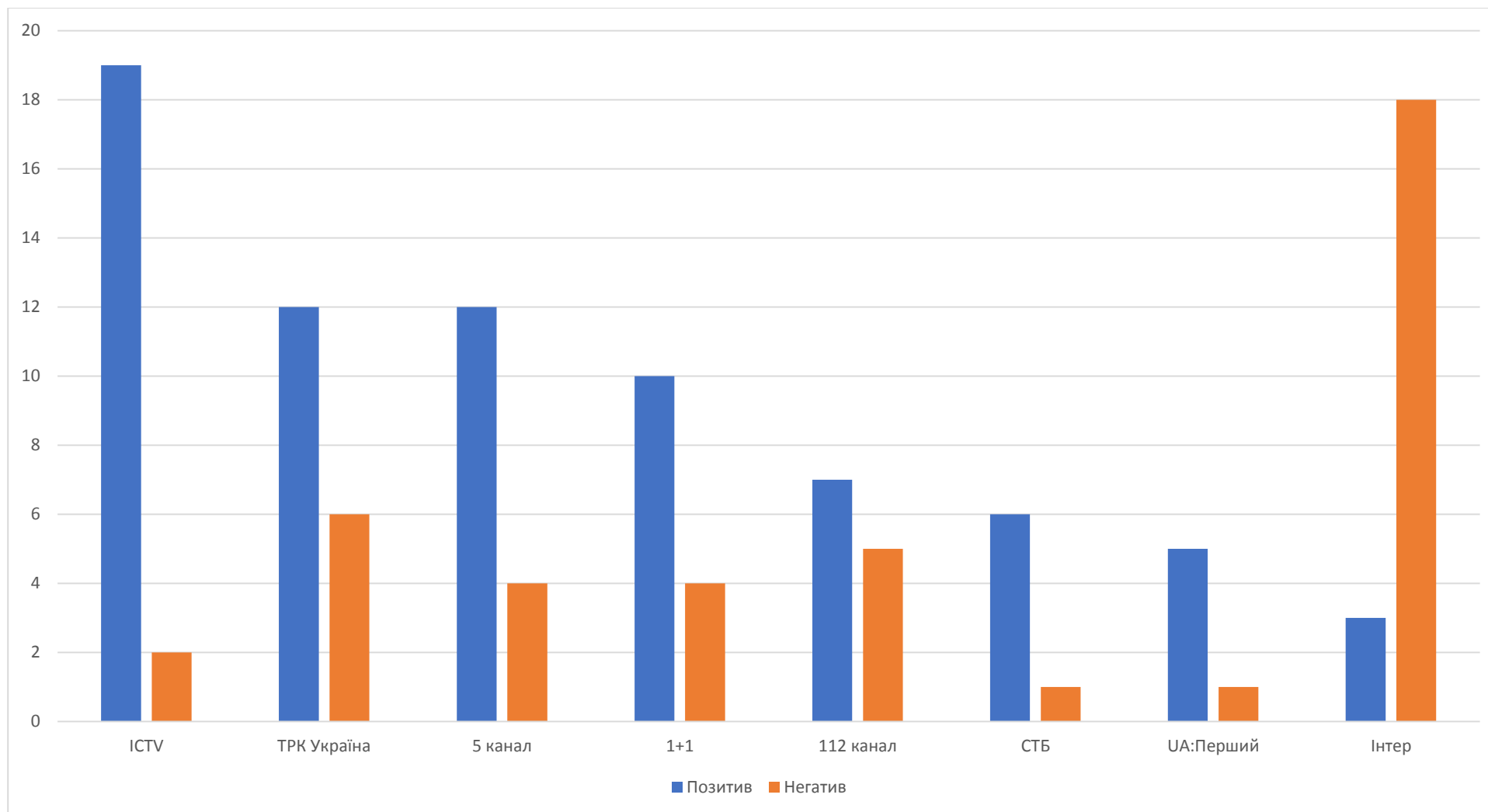
*На основі перегляду вечірніх випусків новин в період з 17.04 по 16.06

КІЛЬКІСТЬ ЗГАДУВАНЬ ПОЗИЦІЙ ПРИХИЛЬНИКІВ ТА ПРОТИВНИКІВ АВТОКЕФАЛІЇ ПО УКРАЇНСЬКИХ ТЕЛЕКАНАЛАХ

*На основі перегляду вечірніх випусків новин в період з 17.04 по 16.06

ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ ПОЗИТИВНИХ ТА НЕГАТИВНИХ ЗГАДУВАНЬ ПРОЦЕСУ НАДАННЯ АВТОКЕФАЛІЇ НА УКРАЇНСЬКИХ ТЕЛЕКАНАЛАХ

*На основі перегляду вечірніх випусків новин в період з 17.04 по 16.06